

Sygn. akt III Ca 833/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2019r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie
następującym:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Białka

Sędzia SO Paweł Poręba (sprawozdawca)

Sędzia SO Mieczysław H. Kamiński

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Burnagiel

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2019r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa E. C.

przeciwko J. C. (1), S. C. (1), S. C. (2), D. C., E. C.

o ochronę własności

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Gorlicach

z dnia 14 września 2018 r., sygn. akt I C 433/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

„I. oddala powództwo,

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 197 zł (sto dziewięćdziesiąt siedem złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.”

2. zasądza od powódki na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 335 zł (trzysta trzydzieści pięć złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

(...) T. P. P.

Sygn. akt III Ca 833/18

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 12 czerwca 2019 r.

W pozwie skierowanym przeciwko J. C. (1), S. C. (1), S. C. (2), E. C. i D. C. powódka E. C. domagała się zakazania pozwanym wkraczania, przechodzenia i przejeżdżania przez działkę ewidencyjną nr (...) położoną w W., zabudowaną domem mieszkalnym parterowym, drewnianym i budynkiem gospodarczym, dla której Sąd Rejonowy w Gorlicach Wydział V Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...).

Uzasadniając swoje żądanie powódka twierdziła, iż jest właścicielką działki ewidencyjnej nr (...), na którą pozwani bezprawnie wkraczają, przejeżdżając i przechodząc przez nią.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa. Wskazywali, że ze szlaku drożnego po działce ewidencyjnej nr (...) korzystało bezkonfliktowo kilka pokoleń właścicieli działki ewidencyjnej nr (...), w związku z czym nabyli przez zasiedzenie służebność drogi koniecznej po nieruchomości powódki. Z uwagi na to, że złożyli wniosek o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie służebności po działce ewidencyjnej nr (...), wnieśli o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania w sprawie o sygn. I Ns 567/15.

Postanowieniem z dnia 16 lutego 2016 r. postępowanie w sprawie zostało zawieszono na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. do czasu zakończenia postępowania w sprawie I Ns 567/15. Postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2018 r. postępowanie zostało podjęte.

Wyrokiem z dnia 14 września 2018 r. (k. 110) Sąd Rejonowy w Gorlicach zakazał pozwanym J. C. (1), S. C. (1), S. C. (2), D. C., E. C. wkraczania, przechodzenia i przejeżdżania przez działkę ewidencyjną nr (...) położoną w W., objętą księgą wieczystą (...) (pkt I). Ponadto w pkt II Sąd I instancji oddalił wniosek powódki o nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności pkt I wyroku, a w pkt III zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 247 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy wskazał, że przedmiotem sporu jest pas gruntu stanowiący część działki ewidencyjnej nr (...) należącej do powódki E. C., obj. KW (...). Pas ten ma długość około 50 m i stanowi fragment utwardzonej drogi gruntowej ciągnącej się od drogi publicznej L. - W., a kończącej się na nieruchomości pozwanych, stanowiącej działkę ew. (...).

Przebiega od południowej granicy działki ewidencyjnej nr (...) w postaci dwóch pasów jezdnych, utwardzonych żwirem, kamieniami, tłuczniem i ceglami, rozdzielonych pasem gruntu porośniętym trawą. Na wysokości budynku mieszkalnego znajdującego się na działce ewidencyjnej nr (...) utwardzenia wykonane są z popękanego betonu. Pas gruntu porośnięty trawą zanika w rejonie wjazdu do garażu znajdującego się na działce ewidencyjnej nr (...). Dalej w kierunku północnej granicy działki ewidencyjnej nr (...) sporny pas ponownie ma postać dwóch pasów jezdnych utwardzonych żwirem, kamieniami, ceglami, rozdzielonych gruntem porośniętym trawą.

Sąd I instancji ustalił, że co najmniej od 2000 r. pozwani korzystali ze spornego szlaku na działce ewidencyjnej nr (...) przejeżdżając tam należącymi do nich pojazdami (samochód, ciągnik), a także przechodzili na swoje siedlisko znajdujące się na działce ew. (...). Czyniąc to nie pytali nikogo o zgodę na przejazd i przechód. Ze szlaku tego korzystali także poprzednicy prawni pozwanych. Od lat 30 – tych XX wieku do działki ewidencyjnej nr (...) spornym odcinkiem przechodzono oraz dojeżdżano furmankami z płodami rolnymi, opałem. W minionych latach po działce powódki było także przeganiane bydło należące do poprzedników prawnych pozwanych na użytkowane przez nich grunty położone po drugiej stronie drogi L. W..

Około 2000 r. J. C. (1) utwardził koleiny na działce ew. (...) na całej długości szlaku drożnego ceglami. Przedtem nie było takiej sytuacji, aby droga na odcinku działki ewidencyjnej nr (...) została utwardzona jednorazowo na całej długości.

Na tle wykonywania przejazdów pomiędzy stronami przez wiele lat nie było sporów. Do nieporozumień doszło przed 2015 r. wówczas, gdy pozwani oraz odwiedzające ich osoby zaczęli jeździć po spornym szlaku różnymi pojazdami (samochoły, ciągniki, kłady) o różnych porach, z dużą intensywnością, wskutek czego niszczyli drogę oraz zakłócili spokój mieszkańcom działki ewidencyjnej nr (...).

W związku z tym pismem z dnia 16 marca 2015 r. skierowanym do J. C. (1) powódka E. C. poinformowała go, że od 01 lipca 2015 r. zakazuje mu wykorzystywania do przejazdów jej nieruchomości. Odpowiadając na pismo J. C. (1) w piśmie z dnia 07 kwietnia 2015 r. wskazał, że żądanie powódki pozbawione jest podstaw prawnych, bowiem jeszcze na mocy przepisów kodeksu cywilnego austriackiego jego poprzednicy prawni nabyli przez zasiedzenie służebność gruntową przejazdu i przechodu przez działkę ewidencyjną nr (...).

Postanowieniem z dnia 25 czerwca 2015 r., sygn. I Ns 567/15, w sprawie z wniosku J. C. (1), S. C. (1) i S. C. (2) przy uczestnictwie E. C. o stwierdzenie zasiedzenia służebności udzielono zabezpieczenia roszczenia wniosku w ten sposób, że do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie nakazano E. C. umożliwić J. C. (1), S. C. (1), S. C. (2) na wykonywanie przejazdu, przechodu i przegonu przez działkę ew. (...) położoną w W. po istniejącym na niej szlaku drożnym, zakazując E. C. zagradzania tego szlaku drożnego, stawiania przeszkód w tym ogrodzenia, bram i czynienia jakichkolwiek przeszkód uniemożliwiających wykonywanie swobodnego przejazdu, przechodu i przegonu. Rozpoznając zażalenie E. C. postanowieniem z dnia 10 września 2015 r. w sprawie do sygn. akt III Cz 589/15 Sąd Okręgowy w Nowym Sączu zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że oddalił wniosek o udzielenie zabezpieczenia.

Postanowieniem z dnia 23 maja 2017 r. w sprawie I Ns 567/15 Sąd Rejonowy w Gorlicach oddalił wniosek J. C. (1), S. C. (1), S. C. (2), w którym domagali się stwierdzenia, że ich poprzednicy prawni –dziadkowie H. C. i A. C. (1), właściciele działki nr (...) położonej w W. obj. KW (...) nabyli przez zasiedzenie z dniem 1 stycznia 1940 r. służebność gruntową przejazdu, przechodu i przegonu przez działkę nr (...) położoną w W. obj. KW (...) oraz stwierdzenia, że ich poprzednicy prawni –rodzice Z. C. i A. C. (2), właściciele działki nr (...) położonej w W. obj. KW (...) nabyli przez zasiedzenie z dniem 15 października 1984 r. służebność gruntową przejazdu, przechodu i przegonu przez działkę nr (...) położoną w W..

Apelacja J. C. (1), S. C. (1) i S. C. (2) od powyższego postanowienia została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 14 grudnia 2017 r., sygn. III Ca 529/17.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 20 stycznia 2016 r., w sprawie do sygn. III Cz 985/15 udzielono J. C. (1), S. C. (2) i S. C. (1) na czas trwania postępowania w sprawie I C 577/15 zabezpieczenia roszczenia o ochronę posiadania poprzez zakazanie E. C. zamykania skrzydeł bramy wjazdowej usytuowanej na szlaku drożnym przebiegającym po działce nr (...) oraz zakazanie E. C. i osobom reprezentującym ich prawa jakichkolwiek przeszkód w swobodnym przejeździe i przechodzeniu po istniejącym szlaku drożnym.

J. C. (1) wystąpił z wnioskiem o ustanowienie drogi koniecznej do działki ewidencyjnej nr (...) między innymi po działce ewidencyjnej (...). Postępowanie toczy się w Sądzie Rejonowym w Gorlicach do sygn. akt I Ns 227/18. Wniósł o zabezpieczenie wniosku poprzez: zakazanie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania E. C. oraz osobom jej prawa reprezentującym wykonywania na działce ewidencyjnej nr (...), w jej części leżącej na wschód od istniejącego szlaku drożnego i na nim włącznie, jakichkolwiek prac ziemnych, stawiania jakichkolwiek przeszkód, w tym budowy ogrodzenia i bram, dokonywania nasadzeń oraz czynienia innych czynności zmieniających sposób gospodarowania tej części działki ewidencyjnej nr 1172. Postanowieniem z dnia 04 lipca 2018 r., do sygn. akt I Ns 227/18 wniosek o udzielenie zabezpieczenia został oddalony.

Sąd I instancji wskazał, że nie była sporna pomiędzy stronami istotna dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczność, że powodowie korzystali z nieruchomości pozwanej w zakresie przejazdu i przechodu. Fakt, że właściciele działki ewidencyjnej nr (...) nie nabyli przez zasiedzenie służebności przejazdu, przechodu i przegonu potwierdziło prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Gorlicach z dnia 23 maja 2017 r. w sprawie do sygn. akt I Ns 567/15. Postanowienie to zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. ma moc wiążącą.

Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest uzasadnione, gdyż powódka E. C. wykazała, iż jest właścicielką działki ewidencyjnej nr (...), na której akty posiadania w postaci przechodzenia i przejeżdżania wykonują pozwani. Zatem w oparciu o art. 222 k.c. służy jej roszczenie o zaniechanie naruszeń.

Zdaniem Sądu I instancji pozwani nie wykazali, by przysługiwało im skuteczne względem powódki uprawnienie do wkraczania na należącą do niej nieruchomości. Wniosek J. C. (1), S. C. (1), S. C. (2) w sprawie I Ns 567/15 o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej na rzecz działki ewidencyjnej nr (...) po działce ewidencyjnej nr (...) został bowiem prawomocnie oddalony. Również oddalony został wniosek J. C. (1) o udzielenie zabezpieczenia roszczenia w tej sprawie I Ns 227/18 o ustanowienie drogi koniecznej. W ocenie Sądu Rejonowego nie daje takiego uprawnienia zarządzenie tymczasowe wydane w sprawie do sygn. akt I C 577/15, która nie została jeszcze prawomocnie zakończona. Postanowienie Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 20 stycznia 2016 r., sygn. III Cz 985/15 jako sposób zabezpieczenia roszczenia zawiera bowiem jedynie zakazy skierowane do E. C., nie tworząc uprawnienia po stronie J. C. (1), S. C. (2) i S. C. (1) do korzystania ze spornego szlaku.

O kosztach procesu poniesionych przez powódkę Sąd Rejonowy orzekł na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c.

Powyższy wyrok pozwani zaskarżyli apelacją (k. 118- 120) zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 222 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia powództwa o ochronę posiadania zezwalające pozwanym na swobodne przejeżdżanie i przechodzenie szlakiem drożnym, biegnącym po przedmiotowej nieruchomości nie jest skutecznym względem powódki uprawnieniem do władania rzeczą, podczas gdy postanowienie o zabezpieczeniu obowiązuje i stwarza skuteczne uprawnienie po stronie pozwanych do korzystania ze szlaku drożnego na działce (...) w W..

W oparciu o powyższy zarzut pozwani wnieśli o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości, a ponadto zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych zwrotu kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podnieśli, że w momencie wniesienia powództwa i w chwili wyrokowania przez Sąd I instancji pozwani mieli skuteczne względem powódki prawo do władania rzeczą. W chwili wniesienia powództwa obowiązywało bowiem postanowienie w sprawie zabezpieczenia roszczenia o stwierdzenie zasiedzenia służebności zezwalające pozwanym na korzystanie z nieruchomości powódki (I Ns 567/15), natomiast w momencie wyrokowania istniało zarządzenie tymczasowe pozwalające pozwanym na korzystanie ze spornego szlaku, wydane w sprawie o ochronę posiadania (I C 577/15). Powołali się przy tym na wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. III Ca 52/16 oraz wyrok Sądu Rejonowego w Limanowej z dnia 06 kwietnia 2017 r., sygn. I C 982/16.

Pozwani nie zgodzili się z argumentacją Sądu I instancji, że postanowienie zabezpieczające nie daje pozwanym uprawnienia, a jedynie stawia powódce zakazy. Podnieśli, że postanowienie takie daje jednocześnie uprawnienie jednej stronie postępowania i zakazuje czynienia przeszkód drugiej stronie. Skoro zatem Sąd zakazał powódce czynienia przeszkód, to zezwolił jednocześnie pozwanym na swobodny przejazd i przechodzenie przez działkę powódki. W konsekwencji pozwani korzystając ze swojego uprawnienia, zgodnie z postanowieniem zabezpieczającym, nie naruszyli prawa własności powódki.

W odpowiedzi na apelację (k. 133-134) powódka wniosła o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od pozwanych kosztów postępowania apelacyjnego, w tym od każdego z pozwanych kosztów zastępstwa procesowego w wysokości taryfowej.

Pismem z dnia 23 maja 2019 r. (k. 144) pozwani wnieśli o dopuszczenie dowodu z postanowienia Sądu Rejonowego w Gorlicach z dnia 18 grudnia 2018 r. (k. 145-147) w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia, wydanego w sprawie do sygn. akt I Ns 227/18 o ustanowienie drogi koniecznej na okoliczność braku naruszenia przez nich prawa własności powódki oraz posiadania przez pozwanych uprawnienia do korzystania z działki nr (...).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanych zasługiwała na uwzględnienie, jednakże nie na skutek uchybień popełnionych przez Sąd I instancji, ale wobec nowych okoliczności, które pojawiły się po zamknięciu rozprawy przed Sądem I instancji.

Podkreślić trzeba na wstępie, iż brak jest podstaw do uchylenia zaskarżonego wyroku z powodu nieważności, gdyż Sąd Rejonowy nie dopuścił się uchybień, które Sąd Okręgowy bierze pod rozwagę z urzędu – art. 378 § 1 k.p.c.

Sąd Rejonowy postępowanie przeprowadził prawidłowo i dokonał co do zasady prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne bez konieczności ich ponownego przytaczania (tak: wyrok SN z 9 marca 2006 r., sygn. akt I CSK 147/05, publ. LEX nr 190753).

W obecnym modelu procedury cywilnej sąd odwoławczy nie ogranicza się wyłącznie do kontroli orzeczenia sądu pierwszej instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a kontrolując prawidłowość zaskarżonego orzeczenia, pełni również funkcję sądu merytorycznego, który może rozpoznać sprawę od początku, uzupełnić materiał dowodowy lub powtórzyć już przeprowadzone dowody, a także poczynić samodzielnie ustalenia na podstawie materiału zebranego w sprawie. Tym samym postępowanie apelacyjne - choć odwoławcze - ma charakter merytoryczny (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, publ. OSNC 2008, Nr 6, poz. 55 i powołane tam orzecznictwo oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2013 roku, II CNP 72/12, publ. LEX nr 1360205).

Sąd odwoławczy przy rozpoznawaniu środka zaskarżenia jest związany granicami apelacji, przy czym w polskiej procedurze cywilnej realizowana jest zasada apelacji pełnej (por. postanowienie SN z dnia 21 maja 2014 r., sygn. akt II CZ 8/14). Przyjmuje się w związku z tym, że rzeczą Sądu odwoławczego jest nie tylko rozpoznanie podniesionych zarzutów, lecz szersze rozpoznanie sprawy, niemniej tylko w granicach zaskarżenia. Stosownie do treści art. 382 k.p.c., sąd drugiej instancji ma zatem nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej jego oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (por. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 17 kwietnia 1998 r., sygn. akt II CKN 704/97). Sąd odwoławczy nie ogranicza się jedynie do kontroli sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania dowodowego przeprowadzonego przed sądem pierwszej instancji i drugiej instancji, władny jest ocenić je samoistnie.

Sąd Okręgowy na wniosek pozwanych uzupełnił postępowanie dowodowe przeprowadzając dowód z postanowienia Sądu Rejonowego w Gorlicach z dnia 18 grudnia 2018 r. do sygn. akt I Ns 227/18, wydanego w sprawie o ustanowienie drogi koniecznej z wniosku J. C. (2) z udziałem m. in. E. C.. Na podstawie tego orzeczenia Sąd Okręgowy ustalił, iż ww. postanowieniem udzielono wnioskodawcy J. C. (1) zabezpieczenia roszczenia poprzez zakazanie uczestnicze E. C. zamykania skrzydeł bramy wjazdowej usytuowanej na istniejącym szlaku drożnym przebiegającym po działce nr (...), położonej w W. oraz przez zakazanie uczestnicze E. C. czynienia wnioskodawcy i osobom jego prawa reprezentującym jakichkolwiek przeszkód w swobodnym przejeździe i przechodzeniu po istniejącym i wyżej opisanym szlaku drożnym- do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż ww. postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia jest prawomocne i do tej pory nie zostało ani zmienione ani uchylone. Natomiast sprawa, w której zostało ono udzielone nie została jeszcze prawomocnie zakończona.

Sąd Okręgowy ustalił również, że została prawomocnie zakończona sprawa z powództwa J. C. (1), S. C. (1) i S. C. (2) przeciwko E. C. o naruszenie posiadania, sygn. I C 577/15. W sprawie tej wyrokiem z dnia 06 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanych od wyroku oddalającego ich powództwo o ochronę posiadania, sygn. III Ca 695/18.

Przechodząc do zarzutów podniesionych w apelacji należy zauważyć, że pozwani nie kwestionowali ani przysługującego powódce prawa własności ani też faktu dokonania jego naruszeń. Podnosili natomiast, że przysługuje im skuteczne względem powódki uprawnienie do dokonywania naruszeń wynikające najpierw z postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia powództwa o ochronę posiadania, sygn. I C 577/15, a następnie z postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia wydanego w sprawie o ustanowienie drogi koniecznej, sygn. I Ns 227/18.

Wbrew zarzutom apelacji postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia powództwa o ochronę posiadania, jakie obowiązywało w momencie wyrokowania przez Sąd Rejonowy, nie stanowiło rzeczywiście skutecznego względem powódki uprawnienia do władania rzeczą.

Trzeba bowiem zauważyć, że rozpoznawana sprawa jest sprawą o ochronę własności. W ramach takiej ochrony właścicielowi przysługują dwa roszczenia. Stosownie do art. 222 k.c. właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą (§ 1, roszczenie windykacyjne), natomiast przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń (§ 2, roszczenie negatoryjne). To ostatnie roszczenie jest przedmiotem niniejszego postępowania.

Podstawowym zarzutem o charakterze hamującym, który może być podnoszony przez pozwanego w procesie windykacyjnym, jest jednak skuteczne względem właściciela uprawnienie pozwanego do władania rzeczą. Uprawnienie to może wynikać ze stosunku prawnorzecowego (np. użytkowania, zastawu, służebności mieszkania, spółdzielczego prawa do lokalu), ze stosunku obligacyjnego (najem, dzierżawa, leasing, użyczenie), ze stosunku prawnorodzinne (wykonywany przez rodziców zarząd majątkiem dziecka), z przysługującego pozwanemu prawa zatrzymania, przy czym prawo to nie uzasadnia oddalenia powództwa windykacyjnego, a w razie uwzględnienia tego zarzutu sąd nakazuje wydanie rzeczy, jednakże uzależnia je od równoczesnej zapłaty określonej sumy pieniężnej lub udzielenia odpowiedniego zabezpieczenia.

Podobnie w procesie negatoryjnym podstawowym zarzutem o charakterze hamującym jest skuteczne względem właściciela uprawnienie pozwanego do dokonywania naruszeń własności innych niż pozbawienie faktycznego władztwa nad rzeczą. Uprawnienie takie może wynikać ze stosunków prawnorzeczowych (np. służebność drogi) bądź zobowiązaniowych (np. z różnych umów nienazwanych), może mieć też źródło w aktach administracyjnych (por. Fras Mariusz (red.), Habdas Magdalena (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom II. Własność i inne prawa...).

Upewnienie do dokonywania naruszeń własności nie może natomiast wynikać wyłącznie z posiadania, które nie jest prawem, ale tylko stanem faktycznym.

Należy przy tym podkreślić, iż własność jest prawem bezwzględny, nie ograniczony w czasie i użyteczny w stosunku do każdej osoby władającej rzeczą bez uprawnienia skutkującego wobec właściciela. Jest więc oczywiste, że jeżeli pozwani wywodzili swój tytuł do dokonywania naruszeń własności jedynie z posiadania, to stan ten nie mógł wyprzedzać roszczenia windykacyjnego. Posiadanie nieruchomości, aby nie było bezprawne musi mieć swoją podstawę wynikającą ze stosunku zobowiązaniowego lub prawnorzecowego. Stan faktyczny nie jest zaś uprawnieniem, na które można by się skutecznie powoływać w procesie negatoryjnym. Orzeczenie w przedmiocie ochrony posiadania stwierdza jedynie stan faktyczny, a nie prawo do przedmiotu posiadania.

Okoliczność, że pozwani w chwili orzekana przez Sąd I instancji posiadali zabezpieczenie roszczenia o ochronę posiadania nie oznaczała zatem, iż naruszanie prawa własności powódki E. C. przez pozwanych traciło przymiot bezprawności. Orzeczenie wydane w sprawie o udzielenie ochrony posesoryjnej ma charakter tymczasowy, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 lipca 2005 r., sygn. akt II CK 678/04, zaś w procesie o ochronę posiadania i o ochronę własności badaniu podlegają odmienne przesłanki. Z istoty własności i posiadania wynika, iż ochrona prawa własności ma charakter silniejszy niż ochrona posiadania, będącego faktycznym władztwem na rzeczą, lecz nie prawem (por. wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 22 września 2016 r., sygn. II Ca 1233/16).

Posiadanie, nawet korzystające z ochrony prawnej w postaci wyroku posesoryjnego jest jedynie stanem faktycznym, a nie tytułem prawnym.

W sytuacji, gdy w obrocie funkcjonowało postanowienie o zabezpieczeniu dające pozwanym ochronę posiadania szlaku drożnego na działce nr (...), brak uwzględnienia w stosunku do tej działki roszczenia powódki wynikającego z

naruszenia własności powodowałby, że posiadanie jako stan faktyczny bez tytułu prawnego byłoby lepiej chronione niż własność - legalny tytuł prawny do władania tymże gruntem (por. wyroki Sądu Okręgowego w Nowym Sączu: z dnia 14 stycznia 2015 r., sygn. III Ca 671/14 i z dnia 12 grudnia 2013 r., sygn. III Ca 645/13).

Z powyższych względów należy stwierdzić, że orzeczenie Sądu I instancji uwzględniające zgodnie z art. 316 § 1 k.p.c. stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, było prawidłowe.

Sąd Okręgowy musiał mieć jednak na uwadze, że określona w art. 316 k.p.c. zasada orzekania według stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy ma zastosowanie do sądów obu instancji, gdyż instancja odwoławcza jest tu przede wszystkim sądem merytorycznym, a nie tylko kontrolnym (tak: wyrok SN z dnia 8 lutego 2006 r., sygn. II CSK 153/05). Dlatego Sąd Okręgowy zobligowany był uwzględnić w swoim rozstrzygnięciu powołaną przez pozwanych okoliczność, iż w dniu 18 grudnia 2018 r., a więc już po wydaniu zaskarżonego wyroku, Sąd Rejonowy w Gorlicach udzielił pozwanemu J. C. (1) zabezpieczenia roszczenia w sprawie o ustanowienie drogi koniecznej, sygn. I Ns 227/18.

W konsekwencji powyższego w toku postępowania apelacyjnego pozwani nabyli skuteczne wobec powódki uprawnienie do korzystania ze spornego szlaku drożnego. Uprawnienie to ma bowiem swoje oparcie w ograniczonym prawie rzeczowym, jakim jest służebność drogi koniecznej.

Postanowienie o zabezpieczeniu wydane w takiej sprawie stanowi samodzielną podstawę dla apelujących uprawniającą ich do korzystania w sposób wskazany w jego sentencji z działki powódki, a tym samym daje upoważnienie do ingerencji w jej prawo własności. Udzielenie zabezpieczenia daje tymczasową gwarancję ochrony, jaka jest potrzebna w sytuacjach związanych z pewnymi niedozwolonymi działaniami przeciwnika, jakim ostatecznie ma zapobiec orzeczenie merytoryczne.

Sprawa o ustanowienie drogi koniecznej, w jakiej zapadło przedmiotowe postanowienie, nie została co prawda jeszcze rozstrzygnięta i zabezpieczenie nie prowadzi do skutku, jaki jest w sprawie o ustanowienie drogi koniecznej docelowy. Ten ostatni zostanie osiągnięty dopiero wówczas, gdy postępowanie w sprawie przesądzi, że roszczenie było zasadne, a która to kwestia pozostaje poza zakresem kognicji Sądu w niniejszej sprawie.

Pomimo jednak tego, że postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia ma jedynie tymczasowy charakter i nie przesądza w sposób definitywny o wyniku sprawy o ustanowienie służebności drogi koniecznej to ono istnieje i wywołuje skutki prawne.

Postanowienie o zabezpieczeniu nie zostało dotąd ani zmienione ani uchylone.

Zgodnie z art. 744 k.p.c. tylko w przypadku prawomocnego zwrotu albo odrzucenia pozwu lub wniosku, oddalenia powództwa lub wniosku albo umorzenia postępowania, zabezpieczenie upada. Oznacza to, iż dopiero w przypadku wykluczenia z obrotu prawnego przedmiotowego orzeczenia powódka nie będzie musiała go respektować i znosić okoliczności korzystania ze szlaku przez apelujących uprawnionych według w/w postanowienia o zabezpieczeniu.

Do tej chwili postanowienie to ma natomiast skutek hamujący względem jej żądania, o jakim stanowi art. 222 § 2 k.c. (por. wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. III Ca 52/16, wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. V Ca 478/17).

Ponieważ na dzień rozpoznawania niniejszej apelacji sytuacja nie uległa zmianie, sprawa do sygn. akt I Ns 227/18 o ustanowienie drogi koniecznej nie została zakończona i obowiązuje postanowienie zabezpieczające roszczenie, a upoważniające pozwanych do przejazdów drogą usytuowaną na działce powódki, to należy stwierdzić, iż postanowienie to jest źródłem skutecznego uprawnienia pozwanych względem powódki w sprawie o ochronę własności.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, w ten sposób, że powództwo oddalił.

Zmiana rozstrzygnięcia o żądaniu głównym skutkowałą również koniecznością zmiany rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego. W zakresie tych kosztów Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 2 obowiązującego w dniu wniesienia pozwu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. 2013 r. poz. 461). Na koszty te składały się koszty zastępstwa procesowego pozwanych ustalone według stawki minimalnej w wysokości 180 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w pkt 2 sentencji na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015 r. poz. 1800) . Koszty te obejmują 200 zł tytułem opłaty od apelacji i 135 zł tytułem wynagrodzenia adwokata reprezentującego pozwanych.

(...)